

JAARLIJKS CONGRES – ANGST BIJ KINDEREN EN JONGVOLWASSENEN – 3^E EDITIE

4 april 2019

Pullman Cocagne, Eindhoven

Programma

9.15 uur Registratie en ontvangst

10.00 uur Opening door de dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

Plenaire sessies

10.15 uur Prof. Dr. Susan Bögels [Universiteit van Amsterdam] - Verlegenheid en sociale angst: doen ouders ertoe?

11.00 uur Drs. Ard Nieuwenbroek [Orthohulp] - Schoolangst en schoolfobie

11.45 uur Pauze

12.15 uur Deelsessies ronde 1

1A Drs. Karin Kelder [Lumens Groep] - Plezier op school

1B Indi Hondema [Adviescentrum thuiszitters] - Thuiszittende jeugd

13.15 Lunch

14.00 uur Deelsessies ronde 2

2A Dr. Jeffrey Roelofs [Maastricht University] - Overwinnen van angst en vermijding

2B Dr. Max Güldner [De Bascule] - Spreekangst en selectief mutisme

15.00 uur Pauze

15.30 uur Deelsessies ronde 3

3A Kobe Vanroy [Autisme Centraal] - Sociale- en schoolangst bij jonge mensen met autisme

3B Giel Vaessen [Kinkindekabel] - School- en sociale angst als gevolg van hechtingsproblematiek

16.30 uur Afsluiting

Sprekers en hun bijdrage

Prof. Dr. Susan Bögels

Bijdrage: Verlegenheid en sociale angst

Susan is Hoogleraar Ontwikkelingspsychopathologie aan de Universiteit van Amsterdam, psychotherapeut gespecialiseerd in cognitieve gedragstherapie en echtpaar- en gezinstherapie, mindfulness trainer, initiator van academisch Behandelcentrum UvA minds. Verlegenheid en sociale angst is evolutionair gezien nuttig omdat het ons beschermt tegen uitstoting uit de groep. Kinderen hebben verhoogde niveaus van sociale angst in bepaalde fasen van hun ontwikkeling, die ook een functie heeft, zoals de vreemdenangst die baby's

beschermde tegen kidnapping. Als de sociale angst overmatig is, en aanhoudt, spreken we van een sociale angststoornis die niet (meer) adaptief is. Sociale angststoornis is een van de meest voorkomende mentale stoornissen in de kindertijd, en kan onbehandeld leiden tot schooluitval, depressie, en problemen in het sociaal functioneren. De vraag is welke rol ouders spelen in de ontwikkeling van sociale angst en het bijsturen ervan. In deze lezing presenteert Susan een longitudinale studie waarin de ontwikkeling van sociale angst, verlegenheid en blozen bij kinderen van de geboorte tot 7,5 jaar is bestudeerd. Ook de sociale angst(stoornis) van hun beide ouders is in kaart gebracht, en de wijze waarop hun vader en moeder apart en samen met hun omgingen in het lab en thuis. Susan laat ook videofragmenten zien van de ouder-kind interacties, en zal antwoord geven op de vraag of vaders' en moeders' eigen sociale angst, en de wijze waarop zij met hun kind omgaan, van invloed is op de sociale angstontwikkeling van hun kind. Tenslotte bespreekt zij ook hoe ouders hun kind (en zichzelf) kunnen helpen sociale angst te overwinnen.

Drs. Ard Nieuwenbroek

Bijdrage: Schoolangst en schoolfobie: wat is het en hoe hiermee om te gaan in de praktijk?

Ard is contextueel therapeut, communicatietrainer en een praktijkman 'pur sang'. Hij heeft ruime expertise op het gebied van activeren van de (vaak verborgen) kracht in mensen. Daarnaast is Ard auteur en heeft inmiddels 25 boeken op zijn naam staan, die veelal over het onderwerp faalangst gaan.

Wat verstaan we onder schoolangst en schoolfobie en hoe hiermee om te gaan in de praktijk? In het onderwijs is er een groep leerlingen die met medeweten van de ouders weigeren naar school te gaan. Zo'n 3% van de 10/11- jarige valt in deze groep en ongeveer 1% van alle schoolgaande kinderen. Bij deze groep spreken we van een angst voor school of een schoolfobie. We zien bij kinderen met een schoolfobie vaak in eerste instantie (vage) lichamelijke klachten. De ouders melden het kind ziek en er is nog geen vermoeden dat er een probleem is, maar na enige tijd merken de ouders dat ze hun kind niet meer zover krijgen dat het naar school gaat. De lichamelijke klachten houden aan, zonder dat hier een oorzaak voor te vinden lijkt te zijn. Wanneer de ouders toch proberen het kind naar school te brengen dan roept dit angst en verzet op. In deze presentatie wordt ingegaan op achtergronden van deze uitdaging vanuit een systemische visie.

Drs. Karin Kelder

Bijdrage: Deelsessie: Plezier op school

Karin is opgeleid tot gedragswetenschapper. Momenteel werkt zij als directeur van de Coöperatie Jeugd Veilig Verder en is zij projectleider organisatieontwikkeling van de Lumens Groep.

Elementen uit het programma "Plezier op school" die leerlingen helpen sociale- en / of schoolangst te overwinnen.

Indi Hondema

Bijdrage: Deelsessie: Thuiszittende jeugd

Indi volgde de opleiding tot kindertolk en is verbonden aan HARTverwarmendWIJS, een landelijk netwerk dat de werkelijke behoeftes van kinderen in het huidige reguliere onderwijs behartigt. Daarnaast is werkt zij bij ACT!, Adviescentrum Thuiszitters.

Thuiszittende jeugd met school- en / of sociale angst en hun ouders: hoe en waarheen begeleid je ze?

Dr. Jeffrey Roelofs

Bijdrage: Deelsessie: Doorbreken van de angstcirkel

Kinderen en jeugdigen helpen de angstcirkel te doorbreken en vermijding te overwinnen.

Dr. Max Güldner

Bijdrage: Deelsessie: Zwijgen is zilver spreken is goud - over selectief mutisme

Max is klinisch psycholoog (BIG), GZ-psycholoog, psychotherapeut, voorheen werkzaam bij de polikliniek van De Bascule, Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie te Amsterdam. Hij is supervisor bij de Nederlandse Vereniging van Pedagogen, Onderwijskundigen (NVO), Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), NVP (Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie), NvPP (Nederlandse Vereniging voor Psychoanalytische Psychotherapie) en de VKJP (Vereniging voor kinder- en jeugdpsychotherapie). Max is gespecialiseerd in de angststoornis selectief mutisme bij kinderen en jongeren.

Na een korte inleiding over selectief mutisme en het veranderde denken over deze bijzondere vorm van angststoornis wordt aan de hand van diverse praktijkvoorbeelden stil gestaan bij de diagnostiek en behandeling van deze kinderen. De behandeling wordt toegelicht aan de hand van het behandelprotocol 'Praten op school, een kwestie van doen'. Daarbij zal er ook aandacht uit gaan naar de uitdagingen en valkuilen die het werken met deze kinderen met zich mee kan brengen. Tot slot volgen nog recente gegevens uit wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot selectief mutisme en het huidige onderzoek binnen de Bascule.

Kobe Vanroy

Bijdrage: Deelsessie: Sociale- en schoolangst bij autisme

Kobe is educatief medewerker van Autisme Centraal. Met ervaring als leerkracht en leerlingbegeleider van normaalbegaafde jongeren met autisme in het speciaal onderwijs, geeft hij onder meer theoretische en praktische cursussen omtrent autisme. Omgaan met sociale- en schoolangst bij kinderen en jeugdigen met autisme.

Giel Vaessen

Bijdrage: Deelsessie: Sociale- en schoolangst bij hechtingsproblematiek

Giel werkte decennia lang als groepswerker, behandelcoördinator en gezinstherapeut in de kinder- en jeugdpsychiatrie en als zorgcoördinator in het speciaal onderwijs. Momenteel is hij werkzaam als zorgcoördinator en gezinstherapeut in de ambulante GGZ. Daarnaast geeft Giel reeds vele jaren cursussen en trainingen rondom kinder- en jeugdproblematiek en schreef hieromtrent diverse praktijkgerichte boeken, zoals "als hechten moeilijk is", "Multiprobleemgezinnen in de jeugdzorg" en "Autisme...en nu?"

Werken aan school- en sociale angst als gevolg van een onveilige gehechtheid.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij

vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.